

Els ànecs de l'Onyar

Malgrat que ara ens semblin gironins de tota la vida, la presència d'ànecs collverds a l'Onyar és de molt recent aparició. No va ser fins a finals dels anys noranta quan va començar a ser presents de forma regular i nombrosa

“Avui hem vist dos ànecs collverds en vol per sobre el Ter, a les basses de Domeny. S’han aturat i tot! Al cap d’una estona han marxat cap a l’oest, riu amunt”. Aquesta nota, que semblaria estranya i desencaixada en l’actualitat, la vaig escriure al meu quadern de camp el dia 21 de setembre de 1989. Certament, ha plogut molt des de llavors. La Girona grisa i negra que estava esdevenint una ciutat vital, alegre i acolorida, també presenciava com, perseverantment, una altra transformació s’hi produïa; la dels altres gironins, els animals que en volien ser actors i protagonistes. I els collverds, tan escassos fins el moment, han passat de ser ocasionals i esporàdics visitants com ho eren els primers turistes a la ciutat, a ser-hi presents tot l’any i amb xifres tan abundants com les actuals. Ja formen part, indefugiblement, del paisatge dels nostres rius urbans.

L’ànec collverd (*Anas platyrhynchos* en nom científic), és la més habitual de les anàtides del nostre país. És de mida mitjana, gran nedador, de potes palmades i rostre amable i acolorit. Cria a les zones humides, recs, rius, estanys, aiguamolls i basses. Si bé la població nidificant es veu reforçada amb ànecs provinents del centre i nord del continent durant els mesos d’hivern, el collverd és present a casa nostra durant tot l’any. S’alimenta sobretot de vegetació aquàtica (els anomenats macròfits), però no refusen qualsevol altre àpat (algun capgròs despistat, petites cuques i altres invertebrats o, més recentment, molles de pa i tot allò que els llencen els passejants dels nostres rius urbans). Crien sempre a la primavera, quan fan pollades que poden arribar a comptar amb més d’una quinzena d’aneguets. A més, poden fer fins a tres postes en un any, sempre covades per la femella, de colors molt més discrets i bruns, justament per passar desapercibudes davant dels depredadors. Per contra, el mascle, més acolorit i llampant i amb un característic cap de color verd que li dona nom, només fa servir el seu plomatge per atraure les ànegues en ple zel. La lluïssor de les plomes verdes del cap i del coll quan els raig de sol hi incideixen, els porta a fer iridescències llampants, fet pel qual, en alguns llocs li diuen “collblau”, “cap blau” o fins i tot en castellà se’l coneix com a “azulón”. Això sí, és lluent i presumit, però de la cura dels pollets se n’oblida del tot; ni cova els ous ni esmerça cap dedicació als aneguets quan neixen.

Molt més esporàdiques són altres espècies, encara que cada hivern apareix algun xarxet (*Anas crecca*), més menut i amb un cap verd i rogenc, algun griseta (*Anas strepera*) de tons més discrets i amb el cul característicament negre o, més rarament, algun cullerot o piulaire. Tots ells són més habituals a zones veïnes com els aiguamolls empordanesos o l’Estany de Banyoles on, en aquests indrets sí, la presència dels ànecs ja era habitual (però també molt menys nombrosa que en l’actualitat) als anys setanta o vuitanta.

Si bé la majoria de nius són prop de l’aigua (als pilars del Pont de Pedra, per exemple, o a les illetes dels arenys del riu on antigament s’hi gronxaven entre el fangueig els

carros i cavalls del mercat), els ànecs han après ràpidament a fugir dels depredadors astuts i ganuts com els gavians, els gats o, més recentment, els visons americans. Alguns han optat per fer niu a altres punts d'aigua, com al curs baix del Galligans, al Parc del Migdia, lògicament també al Ter, en bassetes remotes de Palau, Montjuïc, Campdorà, Sant Daniel i les Hortes de Santa Eugènia. Per increïble que sembli, cada any apareixen pollades al cor del Barri Vell. Efectivament, algunes ànegues s'han especialitzat en fer el niu en jardineres de les terrasses més altes dels carrers empedrats, on cap depredador pot empaitar-les. Això sí, els aneguets, un cop nascuts, tenen feina a fer el primer "vol", potser més qualificable de "primer salt", i empescar-se-les per seguir la mare ànega, graciosos i amb fila índia, tot baixant pel carrer de la Força fins a trobar el primer punt on capbussar-se al riu, el seu hàbitat per naturalesa.

A la nostra ciutat, des de l'arribada dels primers aventurers, pioners i colonitzadors, les xifres no han deixar de créixer. Primer foren alguns exemplars porucs que s'allunyaven dels fusells dels caçadors d'acotats veïns, aixoplugant-se al bell mig de la seguretat urbana. Després s'hi varen instal·lar tot l'any. Més tard van començar a criar-hi en escàs nombre i, al cap de pocs anys, ja els hi trobem a centenars. Els censos fets cada any des de l'Ateneu Naturalista de Girona així ho corroboren: si només eren 92 els exemplars presents a la ciutat el 1998, ja eren 171 el 1999, per 261 individus el 2001, seguits de 484 el 2006, o bé els 645 del 2008, amb un màxim l'any 2013 de 723 exemplars d'ànec collverd als rius de la nostra ciutat.

Mai però han esdevingut excessius, ans al contrari. Per sorollosos i cridaners que a vegades puguin ser, els ànecs són ja gironins entranyables; pels ulls dels més menuts que els descobreixen enjogassats. Pel gaudi dels més vells que els contemplen pacients i plàcids, nedant emmirallats sota les cases de l'Onyar. Pels objectius de càmeres de fotografiar de visitants estrangers que, com ells, són novells a la ciutat. I pels naturalistes que contemlem (i comptem cada any), aquestes xifres que no deixen de sorprendre'ns.

La Natura, i amb ella els ànecs, han anat formant part activa i vital de la ciutat. Els estols d'ànecs ja formen part del cel gironí, creuant-lo amb el característic vol batut i àgil, potent i ràpid, amb petits esquadrans en forma de "v" que tallen l'aire durant els seus desplaçaments entre l'Onyar i el Ter, entre el Parc del Migdia i el Güell o simplement sobrevolant Girona cercant nous horitzons propers on l'aigua hi llueixi. El respecte i admiració dels qui hi vivim és cada vegada més notori, un bon exemple d'una ciutat madura, respectuosa, entenimentada i sensible. Els rius són més nets. Les lleres més vegetades, denses en balques, canyissos i lliris d'aigua. Els residus, abans abundosos a les aigües de l'Onyar, ara són ordenats, seleccionats i traslladats a l'abocador o la incineradora. I la fauna, agraïda com és, ha correspost a aquests canvis de la societat. I és que no només els ànecs han estat els protagonistes d'aquesta colonització de la ciutat; amb ells els corbs marins, els blauets o fins i tot les llúdrigues són ja testimonis reals de la Natura viva que forma part de l'actual i futura Girona. I que així sigui per molts anys.